

Af Kamma Lind Halvorsen, DLO

Leg er som at trække vejret

I Rudolf Steiner-børnehaven Stjernerdedalen får legen plads i alle hverdagens timer. Her er legen ligeså vigtig som vejtrækningen.

Udefra ligner Stjernerdedalen en villa inspireret af Villa Villekulla, hvor naturen har fået frit spil. Det hjemmelavede skilt på lågen med "Stjernerdedalen" stående henover viser, at huset her ikke er til helt almindelig beboelse. Da jeg træder ind ad lågen, kommer legende børn fra vuggestuen løbende ud. De fordeler sig hurtigt i havens mange kroge. Jeg går længere ind i haven og når til et lejrball omgivet af børn. Inde i midten går

Kirstine Enggaard med langsomme skridt rundt i ring, mens hun levende og med fagter fortæller en historie om nisser. Alle børn er dybt optaget af fortællingen og spørger straks efter mere, da historien er slut.

Leg i institutionen

Da fortællingen virkelig er forbi, fordeler børnene sig i børnehavens mange hjørner. Kirstine Enggaard, som er daglig leder i Stjer-

nedalen, fortæller, at nogle børn er i gang med at bygge en skaterbane af en gammel kælk og et bord, andre har lavet en svømmehal af tre trillebøre og skovle. Haven emmer af små projekter og leg fra alle børnene, mens jeg spørger Kirstine, hvordan hun definerer leg. Hun svarer: "Leg er et sted, hvor børn kan være trygge og udtrykke sig selv. Et sted, hvor de kan opleve og udforske sig selv i en leg, der afspejler virkeligheden." Det

må siges at komme til udtryk gennem de omgivelser, der ses ved første øjekast, med små som store projekter opstået gennem børnenes egen fantasi.

Tryghed i legen og legens tryghed

Netop omgivelserne lægger Kirstine vægt på i sit arbejde med leg. "Det er meget vigtigt for os voksne at inspirere børnene til at lege. Mange gange sker det jo af sig selv, men det handler om at stille nogle omgivelser til rådighed, som gør, at børnene får næring til deres egen frie fantasi. Det kan være at lægge nogle ting på en ny måde – fx at stille nogle gryder på en bestemt måde i en ny form eller sætte et stativ med et tæppe over. Der skal så få ændringer til i uderummet for at sætte en ny leg i gang," fortæller Kirstine om den voksnes rolle i barnets leg. Hun tilføjer: "Det er vores fornemmeste opgave her. Først at skabe relationen, hjælpe børnene til at være trygge, mætte, være varmt klædt på osv. Og så at stille an, så der er noget, som inspirerer dem. Og det kan jo også være at lægge en dug på et bord, sætte et kaffestel frem eller lægge noget udklædningstøj frem, og så bum, så opstår der en leg."

Hvad er leg?

Leg er mange ting ifølge Kirstine. Hun påpeger: "Sangleg er også leg, hvor vi sidder i en rundkreds og nogle er inde i midten, hvor man kan spille forskellige roller. Der har du også musikken med – og musikken har en direkte vej ind til følelserne. Det er også noget, de kan tage med sig. De bruger brudstykker af sange i deres lege. Det gør de også fra de eventyr, vi fortæller. Og det er alt sammen noget, der inspirerer." Inspirationen til leg er altså et vigtigt element i Stjernedalens pædagogik. Det handler om at nære legen og fantasien. Og legen findes næsten i alt, hvad de laver i institutionen, for som Kirstine selv fortæller, så er "børn ikke skabt til at arbejde, de skal i stedet opleve livet og lege sig igennem det."

Leg som ind- og udånding

Kirstine fortæller om leg som en vejtrækning: "Det er som en slags ind- og udånding."

” Det handler om at stille nogle omgivelser til rådighed, som gør, at børnene får næring til deres egen frie fantasi ...

Rudolf Steiner-børnehaven Stjernedalen ligger i Lyngby nær ved Købehavn. Institutionen har både en vuggestue og en børnehave. Børnehaven er normeret til 18 børn.

Kirstine Enggaard er daglig leder.

Dér, hvor legen kommer indefra og ud, det er på en måde en udånding. Når vi så har sangleg, det er på en måde en indånding, hvor det er noget, vi har struktureret, ligesom når vi maler og tegner, som vi gør hver morgen. Og derefter skal der altså være en udånding." Når der lige har været en indånding i form af en struktureret aktivitet, skal børnene have plads til egen udfoldelse i udåndingen. Kirstine tilføjer: "Man kan se på dem, at nu er de ligesom færdige, og nu har de brug for at komme ud og udtrykke noget og lege selv." Hele hverdagen omkring Stjernedalen er altså en vekselvirkning mellem ind- og udånding, hvor børnene får plads til begge dele.

Leg som redskab

Men hvorfor er leg så vigtigt et redskab? Kirstine beskriver legen som langt vigtigere, end vi måske lige går og tror, for legen bruges på mange måder: "Leg er også healende. Jeg kan se, at hvis meget urolige børn kommer dybt ned i en leg, så forsvinder uroen, fordi de virkelig får lov til at være inde i dem selv." Hun fortsætter: "Jeg tænker også, at børnene øver sig i at koncentrere sig rigtig meget, når de leger. De fordyber sig, de er kreative, deres fantasi stimuleres. De lærer også noget om relationer, de bliver healet, hvis de har noget de skal heales for." Mens vi går og taler rundt i Stjernedalen, støder vi på to drenge. De står i vindueskarmen og leger med nogle trædukker i et landskab. Der er ingen tvivl om, at de er dybt optaget af deres egen leg – de bemærker knap nok, at jeg står og ser på dem. Jeg kan høre, at legen er udsprunget fra den fælles historiefortælling ved lejr-bålet, og at karakterne fra historien går igen. Kirstine siger: "Udtrykket kommer indefra. Det er deres egen fantasi, der kommer til udtryk, hvad enten det er det, de skaber med hænderne eller det, de leger."

Leg i hverdagens gøremål

Legen er også vigtig, når børnene skal lære de kedelige ting. Som Kirstine pointerer:

"Mange ting er meget lettere, når man leger med børnene. Siger jeg fx 'nu skal I komme og vaske hænder, for vi skal spise', så er jeg sikker på, at nogle er børnene siger 'nej, det gider jeg ikke'. Men hvis jeg i stedet siger 'åh, hvad laver I her?' og de siger 'vi leger flyvemaskine'. Så kan jeg sige 'nu er vi nået til lufthaven, og prøv at se, dér er en dejlig restaurant'. På den måde kan man få dem med. Det er også et billede på, hvordan vi bruger leg til at få dem til ting, som vi gerne vil." Ud ad vinduet kan jeg se en dreng og en voksen gå sammen ud med skrald. De taler om, hvor det forskellige skrald skal hen. Kirstine fortæller mig, at det børnene selv, der gerne vil ud at sortere skraldet. På den måde lærer de også hverdagens gøremål gennem en leg – de leger "nu går vi ud med skraldet." Stjernedalen giver altså børnene mulighed for at deltage i og efterligne de voksnes praktiske gøremål, for at de kan føle sig inddraget og som en del af fællesskabet. Hermed leger de sig også til færdigheder.

Leg er afstressende

"Jeg synes, det er vigtigt at bevare en legeskultur, men den forsvinder desværre også i familierne. Man skal gøre en indsats for at

” Man skal gøre en indsats for at blive ved med at lege, fx også spille brætspil i familien, for man kommer ind i en boble, hvor man er fri for tid og stress ...

blive ved med at lege, fx også spille brætspil i familien, for man kommer ind i en boble, hvor man er fri for tid og stress," siger Kirstine. Netop dette rum til at lege i, er der plads til i Stjernedalens finurlige kroge og små lokaler. Her er nemlig redskaberne og omgivelserne til at slippe legen fri. Som Kirstine selv afslutter: "Det er vældig vigtigt det her med leg. Det er meget vigtigere, end vi tror. Leg er noget i vores liv som er lystfyldt, skabende, engagerende, selvfor-glemmende og giver et element af frihed og glæde. Det er der, hvor vi finder harmoni, og hvor vi udvikler os og modnes, forbliver kreative og hvor vi skaber relationer – også når man tænker på leg meget bredt, også som voksen!" ■